

odpravi. Zveza pa je drugače odločila. Na zahtevo Angličanov se je v Zvezi sklenilo, da ta mednarodna kontrola v omiljeni obliki še ostane, drugo leto poleti bo menda prišel čas, ko se v celoti odstrani. Tako so Avstrijci nekoliko nezadovoljni z Zvezo narodov zavoljo mednarodne kontrole, ki se ni odpravila, Turki pa zavoljo mosulskega vprašanja, ki bo svetilo ne njim, marveč Angličanom.

Obramba narodnih manjšin.

Zveza narodov ima tudi veliko nalogo, da čuva med narodnostnimi manjšinami v poedinah državah, da se jim ne godijo kakšne krivice. V tem oziru pa Zveza še ni storila svojih velikih dolžnosti, ki ji pripadajo. Zvezi ne more biti neznano, kako na primer postopajo Italijani s Slovenci in Hrvati, ki so podvrženi italijanski državi, in kako postopajo Nemci s tistimi koroškimi Slovenci, ki so državljani avstrijske države. Kljub temu Zveza še ni nič storila v obrambo teh Slovencev in Hrvatov. Mi smo toliko nepristranski, da priznamo, da tudi naša država dosedaj v Zvezi še ni podvzela dovolj energičnih korakov za obrambo Slovencev in Hrvatov v Italiji in Avstriji. V letošnji delegaciji, ki zastopa našo državo v Zvezi, se tudi nahaja g. Stjepan Radić. Bomo videli, kaj bo ta mož storil v narodno zaščitno Hrvatov in Slovencev, ki živijo v tujih državah?

Prireditve.

DELAJSKI DAN V MARIBORU.

Ko je začel socializem med delavstvom širiti svoje ideje, s katerimi je skušal delavce ne toliko osvoboditi kapitalističnih spon, kakor odtujiti veri v Boga, je med prvimi opozoril na nevarnost brezverskega socializma tedaj papež Leon XIII. S svojo znamenito okrožnico o delavskem vprašanju je pravzaprav on ustanovitelj krščanskega socializma, ki se nahaja zdaj po vseh krščanskih državah na zmogovitem pohodu ter povsod izpodriva brezverski socializem, ki je delavca dosedaj samo sleparil z raznimi lepimi gesli, ničesar pa še ni storil za zboljšanje njegovega položaja. Krščansko-socialni pokret, katerega je med Slovenci pričel širiti nepozabni dr. Krek, si pridobiva vedno več tal med našim ljudstvom in dokaz njegove moči sta bila tudi zadnja delavska dneva v Mariboru dne 7. in 8. septembra 1925. Priredila ju je za delavstvo na bivšem Štajerskem podružnica Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru.

Prvi dan je bil namenjen kmetiskemu delavstvu, pred vsem viničarjem. Vršila so se tri predavanja in sicer je predaval gospod narodni poslanec Franjo Zebot o viničarjem vprašanju, g. Stabej o delavski zakonodaji in g. Semenčič, tajnik JSZ, o praktični izvedbi organizacije. Posebno podučno je bilo predavanje g. poslanca Zebota. Podal je zgodovino viničarskega stanu ter orisal njegov bedni položaj, katerega občutijo posebno takozvani gospodski viničarji, in obdelujejo vinograde mestne gospode. Kot sliko razmerja, ki bi moralo vladati med viničarjem in njegovim gospodarjem, je navedel praktični zgled iz župnije Jarenina, kjer pri neki ugledni tamošnji kmetijski hiši smatrajo viničarje za člane družine ter delijo z njimi skupno žalo in veselje. Zato pa služi ena viničarska rodbina pri tej hiši že nad 100 let. Tako družinsko občestvo bi moralo vladati pri vseh gospodarjih med njimi in viničarji.

Zvečer dne 7. t. m. se je vršil v dvorani Zadrugne gospodarske banke pozdravni večer, katerega se je udeležil

med drugimi tudi voditelj SLS dr. Anton Korošec in mariborski župan g. dr. Leskovar. Dr. Korošec je pozdravil navzoče delavce v daljšem govoru ter jih pozival na izobraževalno delo v svojih vrstah, da bo postalo delavstvo močno tudi v omiki in prosveti. V imenu občine je pozdravil navzoče g. župan dr. Leskovar, v imenu Prosvetne zveze g. prof. Ivan Prijatelj in v imenu JSZ g. Gajšek iz Ljubljane.

Naslednji dan, na praznik, dne 8. t. m., se je vršilo glavno zborovanje. Dvorana Zadrugne gospodarske banke je bila natlačena polna udeležencev; bilo jih je 600 do 700. Kot prvi govornik je nastopil dr. Korošec. V krasnem govoru je razvijal misli o delavski stanovski kulturi. Poslušalci so njegova izvajanja burno odobraval. Za njim je govoril g. dr. Veble o delavski družini in domu. — Popoldan se je zborovanje nadaljevalo. Govorila sta tajnik SLS g. Marko Kranjc o delavskih voditeljih in g. dr. Jeraj o delavski prosveti.

Vsa predavanja so bila zamišljena tako, da so nudila udeležencem nekaj pregled vseh vprašanj, ki morajo delavca zanimati ter ga usposobiti v boju za njegov gospodarski in kulturni napredek.

Strokovna zveza, ki je delavski dan priredila, je lahko zadovoljna z doseženim uspehom.

Veličastni orlovski praznik v Petrovčah. Nikdar se v Petrovčah, v tem lepem biseru divne slovenske Savinjske doline, še ni zbralo ljudstva v takem številu, kakor na praznik Male Gospojnice dne 8. t. m. Ta dan si je naša katoliško misleča mladina zbrala za svoj praznik, praznik vzvišene ideje slovenskega orlovstva. Toda ne samo mladina, ta dan je manifestirala s to mladino cela Savinjska dolina, manifestiral slovenski oče, dobro čuteča mati od blizu in daleč z onimi, ki stojijo v naših vrstah za križ zlata in svobodo zlato. Ponosna je na to dejstvo naša mladina, ponosen vsak oče na ta cvet slovenskega naroda, ki se zbira v strumnih vrstah pod peruti in zastavo slovenskega Orla. Ze vse predpriprave za ta dan so kazale, da obeta biti prireditve tudi na zunanji izraz vzajemnega dela med pristaši naše misli. Po vsem trudopolnem delu je napočil krasni dan. Ze po prihodu jutranjih vlakov so se začele zbirati pred kolodvorom in na trgu pred cerkvijo številne množice ljudstva, ki so nalik valovju drvele z vozovi, peš, na konjih in z vlaki. Orli v krojih, na čelu jim konjenica, so hiteli na kolodvor sprejeti in pozdraviti novodošle goste od blizu in daleč. Na to se je razvil sprevod po vasi. Ob zvokih godbe iz Radeč se je pomikal sprevod proti cerkvi. Ob pol 9. uri se je vršila slovesna sv. maša za udeležence. Po sv. maši se je sprevod razvil proti lepo okrašenemu telovadišču v Dobrišvasi, kjer se je vršila skušnja. Popoldan ob pol treh je brat Uršič v imenu pripravljalnega odbora otvoril oficijelni del prireditve, naker se je pričela javna telovadba. Nastopili so člani, članice ter ženski in moški naraščaj, ki so z največjo točnostjo in preciznostjo izvajali posamezne vaje telovadnega sporeda. Posebno nastop 120 uniformiranih Orličev je bil spremljan z burnim aplavzem. Istotako so žele posebno priznanje članice s svojimi simboličnimi vajami, kakor tudi orodni telovadci. Nad vse ganljiv je bil rajalni pohod članov in članic, med katerim se je vršil tabor. Ljudski tabor je kot predsednik pripravljalnega odbora in predsednik celjske orlovske srenje otvoril brat Josip Uršič, ki je v kratkih potezah orisal pot, ki nas vodi do vzvišenih skupnih ciljev. V tem boju za križ in svobodo se mora zlomiti vsako tudi najhujše orožje naših nasprotnikov, ker naša mladina v tem boju ni osamljena, za nami je Bog in mi smo kladivo, kladivo v rokah

Boga. Za njim je povzel besedo brat dr. Hodžar, ki je v imenu Jugoslovanskega kluba pozdravil zbrano članstvo in mnogobrojno navzoče občinstvo. S svojim navduševalnim govorom je povdarjal temeljna načela Orla ter jih pozival, da se vstrebno in dosledno držijo vzvišenih naukov, ki so podlaga njihovi organizaciji. Kakor naši predniki in cel naš narod živi po načelih Krista, tako naj mladina, ta stebri in cvet slovenskega naroda stoji vedno na braniku za vero naših pradedov. Vse naše delo, hotenje in stremenje naj temelji na naukih našega najvišjega voditelja, ker le takrat bomo deležni venca naše zmage. Mnogoštevilne množice ljudstva so govorniku burno pritjevale. Članice pa so oba govornika obsipavale s cvetjem. Telovadni nastop je zaključila lepo sestavljena zaključna skupina. Nato se je razvila prosta zabava, ki je bila po svojem vzornem in najlepšem poteku dokaz pravega in poštenega veselja. Ob 8. uri se je prireditve oficijelno zaključila.

Dobrodelna loterija Dijaškega podpornega društva. Velike važnosti za slovenski narod je vprašanje našega izobraženstva. Zato je treba skrbeti za to, da se čimveč našim dijakom omogoči študiranje na srednji in visoki šoli. Namen to doseči pa ima pred vsem Dijaško podporno društvo v Ljubljani, za skrb za hrano in uenarno podporo našega dijaštva. Pod pokroviteljstvom obeh slovenskih škofov se je letos začela obširnejša akcija v ta namen in sicer v obliki efektne loterije. Prireditveni odbor, obstoječ iz najuglednejših naših predstavnikov, je akcijo spretno zasnoval in sedaj se že vrši razprodaja srečk po celi Sloveniji. Prosimo naše prijatelje, da razprodajalce prijazno sprejmejo ter z nakupom ene srečke prispevajo za sklad. Cena srečke je 10 dinarjev. — Loterija ima nad 1000 bogatih dobikov, med njimi avto, konja s kočijo, sobno opremo, kuhinjsko opremo in opremo, slamoreznicno, kolo, radio-aparat, obleke itd. Kdor želi kupiti ali razprodajati te srečke, pa jih še ni imel prilike dobiti, naj se obrne naravnost na Dijaško podporno društvo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5. Na dopisnici naj navede naslov in koliko srečk da želi. Prodajalci srečk dobijo 10% provizijo. V Mariboru daje vsa pojasnila g. I. Voršič (orlovska pisarna), v Celju pa g. R. Drobne.

Kdor rad pogače je, naj pride v nedeljo, dne 4. oktobra (v slučaju slabega vremena po dne 11. oktobra), k Sv. Juriju ob Ščavnici na veliko tombolo Bralnega društva, ki jo priredi v korist svojih knjižnic. Med številnimi dobiki se nahaja namreč več velikih vreč pšenice. Predprodaja srečk po trgovinah.

Srečolov za nove zvone v Smartnem na Pohorju, ki je moral biti lansko jesen preložen, se bo zanesljivo ob vsakem vremenu vršil v nedeljo, dne 20. septembra, po poznih sv. maši. Dobitkov je zelo veliko in prav lepih, kakor: teliček, sodček vina, mnogo ovc in jagnjet ter perutnine, raznega orodja in potrebščin za kmetovalce, posoda, smuke in razni les, drva, škafi, košare, železni izdelki itd. Vabljeni vsi sosedi! Kart po 5 dinarjev je še dosti dobiti. Sreča Vas čaka in vablj!

Da se Rupnikov hlapec Tone in Briskova Jerica rada vidita, to ve že vsakdo v naši vasi. Tone sicer ni napačen fant, le da kljub svoji pridnosti nima denarnih sredstev, ki bi mu omogočile vpostavitve lastnega ognjišča. Jerici je že davno slovesno zatrjeval, da hoče štediti in s prihranki kupiti vsj skromno pohištvo. V jeseni ji je rekel, da ga naj počaka do predpusta, tedaj jo popelje pred oltar. No, prišel je predpust, Velika noč, za pomladjo lepo poletje in Tone je še vedno Rupnikov hlapec in Jerica Rupnikova dninarica. »Nič več Te ne čakam, če do jeseni ne izpolniš dane obljube, mu je zagrozila. Ta svarihi glas bodoče življenske družice si je vzel Tone zelo k sr-

skoraj vsi svoje puške. Marširali smo kar naravnost čez polje. Nekaj dalje naprej smo prišli do majhnega lesenega mostu, ki je držal v Schleussig, odtod pa smo krenili proti Lindenau.

Molče smo korakali dalje. Zdajzda smo se ozrti nazaj v daljavo na drug ostran Elstere in smo opazovali bitko, ki se je še vedno bila po lipskih ulicah. Se dolgo je odmevalo za nami divje vpitje in votlo bobnenje streljanja. Sile proti drugi uri, ko smo videli velikanska premikanja, topov in bagažnih vozov, ki se je vleklo proti Erfurtu, kakor daleč je segalo oko, s ose nam ti glasovi zili v drdranje vozov in topov.

KM.

Doslej sem povedoval o velikih vojnih dogodivščinah, o bitkah, ki so bile slavne za Francijo kljub našim napakam in naši nesreči. Ako smo se sami — po eden proti dvema in večkrat proti trem — vojskovali proti vsem evropskim narodom in smo nazadnje podlegli ne toliko njih pogumu in zmocnosti, ampak izdajstvu in številu, potem bi ne bilo prav zardevati nad takim porazom, zmagovalci pa bi imeli še manj prav, ako bi bili na to ponosni. Velikosti naroda ali vojske ne dela število, ampak hrabrost. Tako si mislim v svojem priprostem srcu in upam, da bodo tako mislili po vseh deželah sveta ljudje, ki imajo kaj srca in pameti.

Sedaj pa moram pripovedovati o bednem in napor-nem umikanju, in prav to, se mi zdi, je najbolj mučno.

Pravijo, da zaupanje človeka naredi močnega. Res je to, posebno kar se tiče Francozov. Dokler gredo naprej, dokler zaupajo v zmago, toliko časa so združeni kakor prsti ene roke, toliko časa je volja poveljnikov zakon za vse. Vsi čutijo, da je gotov uspeh samo v disciplini. Čim pa so prisiljeni umikati se, gleda vsak samo nase in se ne zmeni več za poveljnika. Potem se ti ponosni možje, ki so šli smejoč se v boj proti sovražniku, razkrope posamezno ali v manjših skupinah na desno in na levo. Tisti, ki so sicer trepetali pred njim, se ojunajo. Od početka prodirajo boječe, lo pa vidijo, da jim ni škode, postenejo prednji in prevzetni. Po trje in po širje se lotevajo zaostalih, da jih

uničajo, kakor pozimi vrani napadajo ubogega, onemolega konja, kateremu bi si na pol ure daleč ne upali pogledati v oči, dokler je bil še na nogah.

Vse to sem sam doživel. . . Videl sem beračev, podobne kozake, v čunje oblečene in s staro, ooljeno kosmatko kopo na glavi, razcapance, polne razčesa, ki si nikdar niso počesali brade, ki so brez sedla in z vrvo namesto stremen sedeli na starih, mršavih kljusetih in so imeli za streljanje staro, zarjavelo pištolo in namesto sulice dolg želez na koncu droga — videl sem, kako vam je tak potepin, podoben staremu, plehivemu židu, ustavil po deset, petnajst, celo dvajset vojakov in jih odgnal kakor čredo ovac!

Potem pa se kmetje, stali dolgi zaspanci, ki so nekaj mesecev poprej že trepetali, samo če jih je človek postrani pogledal — videl sem, kako so ošabno in prevzetno ravnali s starimi vojaki, kirasirji, topničarji, španskimi dragoonci, z ljudmi, ki bi jih bilo lahko s pestjo ubiti. Slišal sem, kako so trdili takrat, ko je po vsej okolici dišalo po peki, da nimajo kruha napredaj in da nimajo niti vina niti piva, dočim je bilo od vseh strani slišati žvenketanje kozarcev. A nihče si jih ni upal prijeti in jim pokazati, tem lovovom, ki so se posmehovali našemu umikanju, ker nismo bili več združeni, ker je vsak marširal, kakor se mu je zdelo, ker nismo več pripoznavali poveljnikov in smo bili brez discipline.

Vrhu tega glad, pomanjkanje, silni napori in bolezn — vse naenkrat je prišlo čez nas. Nebo je bilo sivo kot svinec, neprestano je lilo kot iz golide in jesenski veter nas je stresal. Koliko jih je bilo med ubogimi rekruti, ki so bili še brez brade in tak shujšani, da se je skoro skozi nje videlo, koliko teh siromakov je moglo prenašati take težave? Na tisoče in tisoče jih je poginilo — ob cestah je bilo videti same mrtvece. Grozna bolezen, ki so jo imenovali tifus, nas je spremljevala povsod. Nekateri pravijo, da je bila to nekaka kuga, katero so povzročali mrličji, ki jih niso pokopavali dovolj globoko, drugi pa, da ji je vzrok preveliko trpljenje in pomanjkanje, kar presega človeške moči — kaj je res, ne vem, a elzaske in lotringijske vasi, v katere smo zanesli tifus, bodo vedno mislile na to: izmed sto bolnikov jih je ohranilo komaj deset do dvajset!

Ko pa že moram nadaljevati te žalostne dogodivšaje, naj še povem, da smo 19. oktobra prenočili v Lützenau, kjer so se polki zopet uredili, kakor so se mogli. Drugi dan smo morali že navezovati na pohodu proti Weissenfelsu streljati na Vestfalcane, ki so nas zasledovali do vasi Gergitsch. 22. smo prenočili na erfurtskem polju, kjer so nam dali nove čevlje in obleko. Tam se je kakih pet ali šest razkropljenih stotnij zopet združilo z našim bataljonom. Bili so skoro sami novinci, ki niso imeli drugega kot golo življenje. Nove obleke so nam bile dosti preširoke, tičali smo v njih kakor v stražnih hišicah, a njih blagodejno toploto smo čutili vendarle; zdelo se nam je, da znova oživljamo.

Ze 22. smo morali zopet naprej in smo naslednje dni marširali mimo Gothe, Teutlebena, Eisenacha in Salmünstra. Kozaki na svojih malih, suhih kljusetih so prežali na nas. Nekaj huzarjev jih je preplašilo; razkropili so se kakor tatovi, a so se kmalu zopet vrnili.

Mnogo izmed naših tovarišev je imelo to navado, da so šli plenit zvečer, ko smo taborili. Včasih so res kaj dobili, a drugi dan jih je vedno nekaj manjkalo pri pozivu. Zato so straže dobile povelje, naj streljajo na vsakega, ki bi šel iz tabora.

Mene je ves čas, odkar smo bili odšli izpred Lipskega, tresla mrzlca. Bilo je čedalje hujše, stresalo me je noč in dan. Tako sem že oslabil, da sem jutraj komaj mogel vstati k marširanju. Cebedej me je pogledoval mrčnega obraza in je včasih rekel:

»Le pogum, Jože! Nazadnje vendarle pridemo domov!«

Te besede so me vzpodbodile. Čutil sem, kako mi je topla kri zalila obraz.

»Seveda pridemo domov«, sem rekel vesel. »Domovino moram zopet videti!«

A sem pričel jokati. Cebedej je nosil moj telečak. Če sem bil truden, je rekel:

»Nasloni se mi na roko. . . Saj smo zdaj vsak dan blizu doma, Jože. . . Se petnajst dnevni pohodov, kaj pa je to?«

(Dalje prihodnjič.)

cu. Začel je preudarjati, kako priti do sredstev, ki bi mu omogočile stopiti v baje tako slaček zakonski jarem. Ko je v nedeljo čital pri cerkvi velik lepak, da priredi Katol. prosvetno društvo v Sv. Petru pod Sv. gorami veliko, izredno dragoceno loterijo z 250 dobitki v vrednosti 50 tisoč dinarjev in da stane ena srečka samo 5 dinarjev, se mu je hipoma posvetila v glavi prijetna misel: »Kaj ko bi tudi ti, Tone, kupil nekaj srečk? mogoče boš ravno ti tako srečen, da zadeneš glavni dobiček, ki obstoji iz finoizdelanega pohištva, krasno politiranega iz črešnjevca lesa in njegova vrednost se ceni do 10.000 dinarjev.« In Tone ni bil nemaren, temveč kupil za vse svoje prihranke še isti dan lepo število srečk, samo 5 dinarjev je obdržal, da si preskrbi zanje pratiko, v kateri bo štel dneve do 8. decembra, ko se bode vršilo žrebanje. Koj popoldne po večernicah jo je mahnil za vasjo k Jerici. Trikrat je zaukal pod njenim oknom, da so se stresle šipe kot ob potresu. In Tone je razlagal Jerici na dolgo in široko, kako je ukrenil, da pride do potrebnega pohištva. Mogoče bode celo tako srečen, da bo zadel polovnjak vina, ki ga bo hranil za svatbo, mogoče pitano svinjo, klastro drv ali belo finega platna, ali celo šivalni stroj »Singer« za Jerico. Jerici so se iskriale solze v očeh, solze hvalečnosti. Sklenila je, da tudi ona kupi nekaj srečk, saj toliko ima prihrankov. In ko ji je pravil, da je med mnogimi dobitki tudi vreča 20 kg fine kave, nadalje bicikl, zaboj mila »Zlatorog«, svilene rute itd., je kar sapo zaprla. Se spati ni mogla tisti večer in menda ne bode vseskozi do 8. decembra, ko bode žreb odločil o njeni bodočnosti. — In vi, dragi čitatelji? Ali vam se ni vzbudila želja, da tudi vi kupite nekaj srečk? No, to lahko storite! Pišite samo na loterijski odbor Katol. prosvetnega društva v Sv. Petru pod Sv. gorami in priljužite tolikokrat po 5 dinarjev, koliko srečk si želite. Sreča vas išče!

Sv. Križ pri Mariboru. Ko se je v našem časopisju omenjalo, da nameravajo naš hrib dne 13. t. m. preplaviti trume Mariborčanov in okoličanov, da se udeležijo političnega shoda poslanca Franjo Žebota, popoldne pa prireditve domačega bralnega društva, bo gotovo marsikateri naročnik »Slovenskega Gospodarja« radoveden, kako se je v resnici nameravani program izvršil. Resnici na ljubo bodi omenjeno, da se Maribor ni izkazal in sicer iz strahu pred mehkim potom, oziroma blatom, ker vreme je bilo po deževnem prednedvi prav lepo. Z žalostjo v srcu doznavamo, da se bližajo mrzli jesenski dnevi, ki dovoljuje mešanom izlete le v bližnjo okolico. Politični shod poslanca Žebota se je vršil na lepem krizanskem glavnem trgu. Poslušalcev je bilo več sto. Bili so sploh vsi, ki so ta dan prihiteli k Sv. Križu. Tistim, ki ležijo v prahu in pepelu pred vsako vlado, se je zdelo skoro nemogoče, da, nerazumljivo, kako bi mogel kdo kritizirati sedaj vladajočo stran. Nekateri so se silno čudili, drugi pa jezili, ko je poslanec Žebot naglaševal, da je narodni blokaš dr. Pivko glasoval za sedanje visoke davke, češ, da Slovenci itak premalo plačujejo. Večinoma vsi zborovalci so bili mnenja, da se davki sicer morajo plačevati, pa v pravem razmerju, in da imajo naši poslanci popolnoma prav, da stojijo v opoziciji, ker enkrat mora priti tudi poštenost in pravičnost do besede. Našim poslancem se je izrekla popolna zaupnica za nesebično in neustrašeno delovanje v prid našega naroda. — Pri popoldanski prireditvi bralnega društva so nastopili najprej domači igralci v igri »Na dan sodbe«. Bili so to sami domači kmečki fantje in dekleta, velika večina šele prvič na odru. Svoje vloge so rešili vsi brez napake, posebno učinkovit je pa bil njihov nastop zato, ker so bili izborno maskirani, za kar priznanje g. režiserju, ki ni pozabil nobene malenkosti, samo da bi bil uspeh na odru gotov. Za svoj trud je prejel popolno zadoščenje v tem, ker so igralci nastopali brezhibno, nekateri, kakor n. pr. Anton Cestnik, Marta, logar, sodnik s svojim osebjem ter gozdni prebivalci v svojih originalnih kostumih naravnost dovršeno, tako da je bilo vse občinstvo ne le samo zadovoljno, ampak navdušeno nad to igro. Nastopili so potem igralci iz St. Jurija ob Pesnici z veseloigro »V Ljubljano jo dejno!« Igralci so v igri nastopili tako, kakor so jo razumevali. Ako bi jo vpriporili kakšni drugi igralci in če bi režiser bil črtil nekatere prizore, ki so mogoče svoje dni zabavali liberalno malomeščansko inteligenco, dandanes pa ne vlečejo več, bi se še dala za silo igra prebaviti. Z uprizarjanjem nekaterih prizorov te igre, kakor so nastopili naši sosedje pri nas, se absolutno ne strinjamo in zato svetujemo vsem, ki so merodajni pri izbiranju in vežbanju oderskih prireditev, da v prihodnje ne pobirajo takih reči, ki se nikakor ne strinjajo s programom naših društev. Kar je bilo resnih ljudi v dvorani, so vsi s težkim srcem gledali vpriporitev gotovih prizorov, ki so mladino naravnost pohujševali. Naši odri nimajo namena ljudi pohujševati, ampak vzgajati! Ako se bomo držali tega načela, bomo vedno zadeli pravo struno. Te besede smo bili prisiljeni priobčiti, ker bi bilo škoda, če bi svoje dobre moči zgubili in trčili v nepravilnem razumevanju in izvrševanju programa katoliških prosvetnih društev.

Proslava 15letnice blagoslovitve Slovenskega doma v St. Ilju v Slov. gor. Dne 8. t. m., na praznik, so proslavili Sentiljčani spominski dan, ko so pred 15 leti blagoslovili svoj »Slovenski dom«. V proslavo je priredil domači Orel veselico z zanimivim sporedom. V raznih točkah so nastopili Orli in Orlički, domači pevski zbor je zapel več pesmi, nato pa se je vršila tombola s krasnimi dobitki. Za zabavo je skrbela godba Katoliške Omladine iz Maribora. Slavnostni govor je v spomin 15letnice govoril č. g. župnik Ewald Vračko, ki je z njemu lastno ognjevitostjo orisal boj in zmago Sentiljčanov za rodni jezik, vero in dom. Višek njegovega govora je bil: Da Vera v Boga in zaupanje v Marijo je rešila St. Ilj Bog je čuval to narodno postojanko, da je niso premagali številni sovragi!

Sv. Trojica v Slov. gor. Proslava 50letnega obstoja gašpnega društva se je vršila slovesno. Temu se imamo zahvaliti lepemu vremenu, kakor tudi vsem onim, kateri so

sodelovali v povzdigo proslave. Najprej smo dolžni zahvalo našemu č. g. župniku, kateri je mnogo storil za povzdigo naše slavnosti. Lepa hvala tudi vsem v naši občini, kateri so na katerikoli način sodelovali. Nadalje vsem onim, ki so nas podpirali gmotno, oziroma z dobitki. To so bili tudi zvesti Sentiljčani in celo Mariborčani. Tudi udeležba veslice je bila številna. Hvala vsem, kateri so jo posetili iz bližnje in daljne okolice. Vsestransko še enkrat iskrena hvala! — Odbor.

K Sv. Barbari v Haloze naredijo izlet Orli od Sv. Marjete nižje Ptuj v nedeljo, dne 20. t. m. Ob pol desetih se udeležijo z godbo in zastavo na čelu službe božje, popoldne večernic in takoj po večernicah bo javen telovadni nastop na vrtu gospe Rajharjeve. Sodeluje domača barbarska godba na pihala. Vsi prijatelji pošteno zabave, prav posebno mladina, pa tudi iz sosednjih žup, iskreno vabljeno! Bog živ!

Velika Nedelja. Tukajšnje kat. izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 27. t. m., ob treh popoldne koncert v prostorih tamošnje graščine. Sodelujeta domači pevski zbor in godba na pihala. Na sporedu je več glasbenih in pevskih točk. Ker je ta prireditev prva te vrste pri Veliki Nedelji in je čisti dobiček namenjen za nabavo novih knjig, zato vabimo vse domačine in sosedje, da se tega koncerta množestveno udeležijo. Za okrepčila bo preskrbljeno. V slučaju deževnega vremena se prireditev preloži za en teden. — Splošno z veseljem opazujemo, da naša velikonedeljska katoliška društva v zadnjem času živahno delujejo. Preteklo nedeljo, dne 6. t. m., so nam naši Orli priskrbeli pošteno zabavo z vpriporitvijo gledališke predstave »Moč uniforme«. Sedaj pa se že sliši, da nas hočejo naše vrle in pridne Orlice v kratkem razveseliti z novo igro »Roka božja«. Bomo videli in v »Slovenskem Gospodarju« točno poročali.

Blagoslovitev Katoliškega doma v Ljutomeru. Lep dan je bil 8. september. Prejšnji dan je sicer lilo z neba kakor iz skafa in zdelo se je, kakor da se zatvornice dežja sploh ne mislijo zapreti. Pa naši fantje in dekleta se tudi naliva niso ustrašili in so kljub dežju ves dan neumorno krasili slavnostne prostore. Vrta dekleta so napletla toliko vencev, da so Dom kar zakrili. Proti večeru pa se je nebo zjasnilo in drugi dan je bilo tako lepo vreme, da si boljšega nismo mogli želeli. Ze na vse zgodaj so se začele zbirati množice. Z jutranjim vlakom so se pripeljali Orli in gosti iz Gor. Radgone, Sv. Jurija, Križevca. Tudi Orli iz Bogojine pod vodstvom akademika Ign. Baše so prispeli. Na kolodvoru jih je sprejela godba, nakar so odkorakali k Društvenemu domu, kjer sta jih pozdravila predsednik pripravljalnega odbora, g. kaplan Ferk in v imenu okrožja brat Novak. Ob pol 10. so vsi z godbo odkorakali v cerkev, kjer je imel slovesno sv. opravilo mil. g. stolni dekan prelat dr. Iv. Tomažič. V cerkvenem govoru je povdarjal veliko važnost Društvenih domov za versko in umstveno vzgojo mladine in izrekel pomenljive besede, da se bodo sledovi današnjega slavlja poznali tudi v večnosti, kjer se bo videlo, koliko mladeničem in dekletom so ravno Domovi ohranili poštenost in jih vzgojili v značajne kristjane. — Po slovesnem opraviilu se je vršil pohod po trgu, nakar je gospod prelat ob asistenci 16 duhovnikov slovesno blagoslovil novi Društveni dom. — Po blagoslovitvi je imel z balkona slavnostni govor predsednik Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec. V svojem govoru je povdarjal veliki pomen Domov za krščansko prosveto in navduševal mladino, naj se pridno vzgaja v novem Društvenem domu. — Popoldne se je vršila javna telovadba Ljutomerskega Orla, pri kateri je sodelovalo celo okrožje. Bila je zelo dobro obiskana. Ljutomerski Orel je zopet pokazal, da njegove peruti še niso omahnile — nasprotno, da se vedno bolj razvija in stremlje za vedno večjo izpopolnitvijo. Navzoče goste je pozdravil okrožni predsednik Drago Novak. Ob priliki blagoslovitve Katoliškega doma je došlo tudi veliko čestitk. Prvi je bil prevz. gospod škof dr. Karlin, ki je že večkrat z besedo in peresom bodril duhovništvo in ljudstvo, naj zida društvene domove. V pismu na gospoda župnika je sporočil, da bi se od srca rad odzval povabilu in blagoslovil sam Društveni dom, pa ga dolžnost veže na dom, ker je moral podeliti enemu izmed g. bogoslovcev dijakonat. Zato iz srca želi, da bi se slavnost lepo posrečila in bil bil Dom vedno žarišče in ognjišče navdušenih src za vero in dom. — Prelepe besede, ki jih bo Ljutomerska mladina vedno skušala po svojih močeh udeležiti! Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli, da se je dogradil veličastni Društveni dom, pa tudi tistim, ki so pri blagoslovitvi zastavili svoje moči, da je tako lepo izpadla. Imajo sicer posamezne osebe prav posebne zasluge za dograditev Doma, ker so veliko žrtvovali, toda ne bomo jih imenovali, ker smo pričrli, da niso iskali s svojim trudom prazne časti, ampak so se trudili zato, da dobijo drugod neminljivo plačilo!

Konjice. V nedeljo, dne 20. t. m., proslavijo naše organizacije prvo obletnico otvoritve novega Katoliškega doma. Igrajo Jalenov »Dome«, ljudsko igro v štirih dejanjih, ki na tako pretresljiv način razkriva rane naših kmečkih domov, podaja pa tudi zdravila za njih zdravljenje, nastopi pevski zbor. Vsem znancem in prijateljem kličemo: Na veselo svidenje!

Frankolovo. Kmetijsko katoliško izobraževalno društvo na Frankolovem priredi v nedeljo, dne 20. t. m., popoldne po večernicah v Društvenem domu igro »Turški križ«. Pred igro in po igri zapoje pevski zbor več narodnih pesmi. Prijatelji poštene zabave se vabijo k prav obilni udeležbi!

Rajhenburg. Tukajšnji orlovski odsek obhaja v nedeljo, dne 27. t. m., 15letnico svojega obstoja. Popoldne bo sv. maša za vse rajne člane odseka. Popoldne po večernicah bo pa telovadna akademija z raznovrstnimi in zani-

mivimi telovadnimi točkami članov in naraščaja, z detilamacijami in govorom. Nastopi tudi moški pevski zbor. Vsek prijatelj našega Orla bo gotovo posetil to našo slavnostno akademijo. Bog živ!

Dr. Korošec o sedanjih vladi in njenih delih.

V nedeljo, 13. septembra je imel dr. Korošec v Ljubljani govor, v katerem je med drugim rekel sledeče:

Slovenska ljudska stranka ostane pri poštenu stališču vsebinsi pojmov ter pravi: Kar se je dogodilo s Hrvatsko seljaško stranko, to ni sporazum, to je nasilje in kapitulacija. Mi ostanemo zvesti programu slovenskega naroda! Kdor hoče nas, mora upoštevati naš slovenski program.

Nikjer v zgodovini še nismo do danes čitali, da je katerikoli narod sprejel prisiljeno in primorano kapitulacijo z navdušenjem in odobravanjem, čeravno je takih slučajev v zgodovini dovolj. Zelja po svobodi in samostojnem življenju ostane neizbrisljivo v srcih naroda. Srca in duše ne kapitulirajo. Zato smo tudi globoko prepričani, da je hrvatski narod ostal v svojem srcu isti, kakor je bil pred Radičevovo kapitulacijo in da si dalje želi v svoji duši pravega in bratskega sporazuma, o katerem je dosedaj govoril in za katerega se je boril.

Davidovičeva demokratska stranka se je dosedaj oprezno izogibala zahtevi po reviziji ustave. Sedaj pa, ko se nam hoče ubiti v glavo, da je kapitulacija »sporazum«, in da do drugega sporazuma sploh ne pride, je ta stranka odkrito in pošteno izjavila, da vztraja pri ideji velikega sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi ter da se v doseg tega cilja ne straši tudi revizije ustave. Ta stranka, ki v glavnem zastopa mišljenje srbskega naroda, vedno za svobodo zavzete Šumadije, bi imela po Radičevi kapitulaciji pač najmanj povoda še sedaj govoriti o sporazumni ureditvi države in o reviziji ustave, ako bi tudi ne bila istotako, kakor mi, globoko prepričana, da to, kar se je zgodilo med Radičem in Pašićem, ni še likvidacija hrvatskega in slovenskega vprašanja, ampak samo za kratko dobo trajajoči zastoj, katerega bodo prekinili novi dogodki v našem notranjem življenju ter oživel stare spore in stara vprašanja.

Ideja sporazuma ni pokopana. To je naše globoko prepričanje. Radičeva stranka jo je pač zaustavila na njenem zmagovitem pohodu, ubiti pa je ni mogla in je ne more, ker se ideje ne dajo ubijati, ako izvirajo iz notranjih ljudskih potreb in razmer. Zato bi pa bilo tudi napačno, ako bi mi sledili sirenskim glasovom, ki prihajajo na naše uho iz Slovenije in Beograda, da naj sledimo Radičevemu zgledu in se odrečemo svojemu slovenskemu programu. Toda mi bi s tem ne likvidirali vprašanje sporazuma, pač pa bi likvidirali svojo stranko. Ako tenkočutno poslušamo sirenske glasove, je našim prijateljem doma in ob Donavi več ležeče na tem, kakor pa za samo stvar sporazuma. Toda dokler bo naša stranka uživala zaupanje slovenskega naroda, ne bo nikdar grobokop njegovih potreb in želja. Način vladanja je ostal isti pod Pašić-Radičem, kakor je bil pod Pašić-Pribičevićem. Davčni vijak, ki se je navijal pod Pribičevićevim sodelovanjem, se z nemoteno silo nadaljuje tudi pod Radičevim sodelovanjem, ne samo proti obrtniku in trgovcu, ampak tudi proti kmetu, za katerega se je Radičeva stranka v prvi vrsti smatrala za poklicano, da ga rešuje. Nikdar ni eksekutor tako pogosto trkal na kmetova vrata, kakor v teh par mesecih Radičevga vladanja, nikdar se ni prisilna eksekucija zaradi neplačanih davkov izvajala v tako velikem številu in tako kruto, kakor sedaj, ko sedijo Radičevi zaupniki na ministrskih klopih. Doba Radičeve vlade se lahko imenuje doba kmetijskih eksekucij.

O narodni avtonomiji tudi sedanja vlada noče nič čuti, čeprav sedijo v njej radičevci, pač pa nam je na veliko obetala občinsko avtonomijo in avtonomijo okrajnih in pa okrožnih samouprav. Zopet same prazne obljube. Več kot polovica občin v naši državi ne uživa občinske avtonomije.

In najhujše mora to občutiti naša Ljubljana na svojem lastnem telesu. Kakšna občinska avtonomija je to, ki sme samo takrat živeti, ako je večina občinskega sveta politično v vsakokratnem vladnem taboru?

Veliko slavošpevov smo pa čuli tudi na okrajno iz okrožno samoupravo, posebno, ko se je sprejemala sedanja ustava in se nas je tolažilo, da nam bodo te samouprave popolnoma nadomeščale avtonomijo za Slovenijo. Toda niti teh samouprav deloma noče, deloma se ne upa oživitviti nobena vidovdanska vlada. Noče, ker bi s tem trpelo dosedanje centralistično birokratično vladanje, ki je za hegemonijo vladajočega režima potrebno. Ne upa si, ker so te samouprave, kakor so zamišljene po sedanjih zakonodaji, mrtvorojeno dete, ki nima nobene politične in nobene finančne zmožnosti za življenje.

Radič ima tukaj sedaj lepo nalogo, da prepriča svoje zaveznike, da je treba vse te samoupravne zakone kasirati, dati narodom od njih zahtevano avtonomijo, v kateri si bodo ustvarili za lastno sposobnostjo in uredili po lastni volji vse potrebne nižje organizirane samoupravne zajednice. Mi pa imamo zadoščenje, da so se tudi v tem oziru izpolnila naša prerokovanja in da je opravičena naša absolutna zahteva: nesposoben birokratičen centralizem je treba odstraniti, pokrajnati pa dati z ozirom na njih kulturni, gospodarski in politični zgodovinski razvoj: zakonodajno samoupravno organizacijo!

Kjer bi trebalo narodom dati svobode in samostoj-